

BUIITEN

18^E JAARGANG N^O. 5

ZATERDAG 2 FEBRUARI 1924.

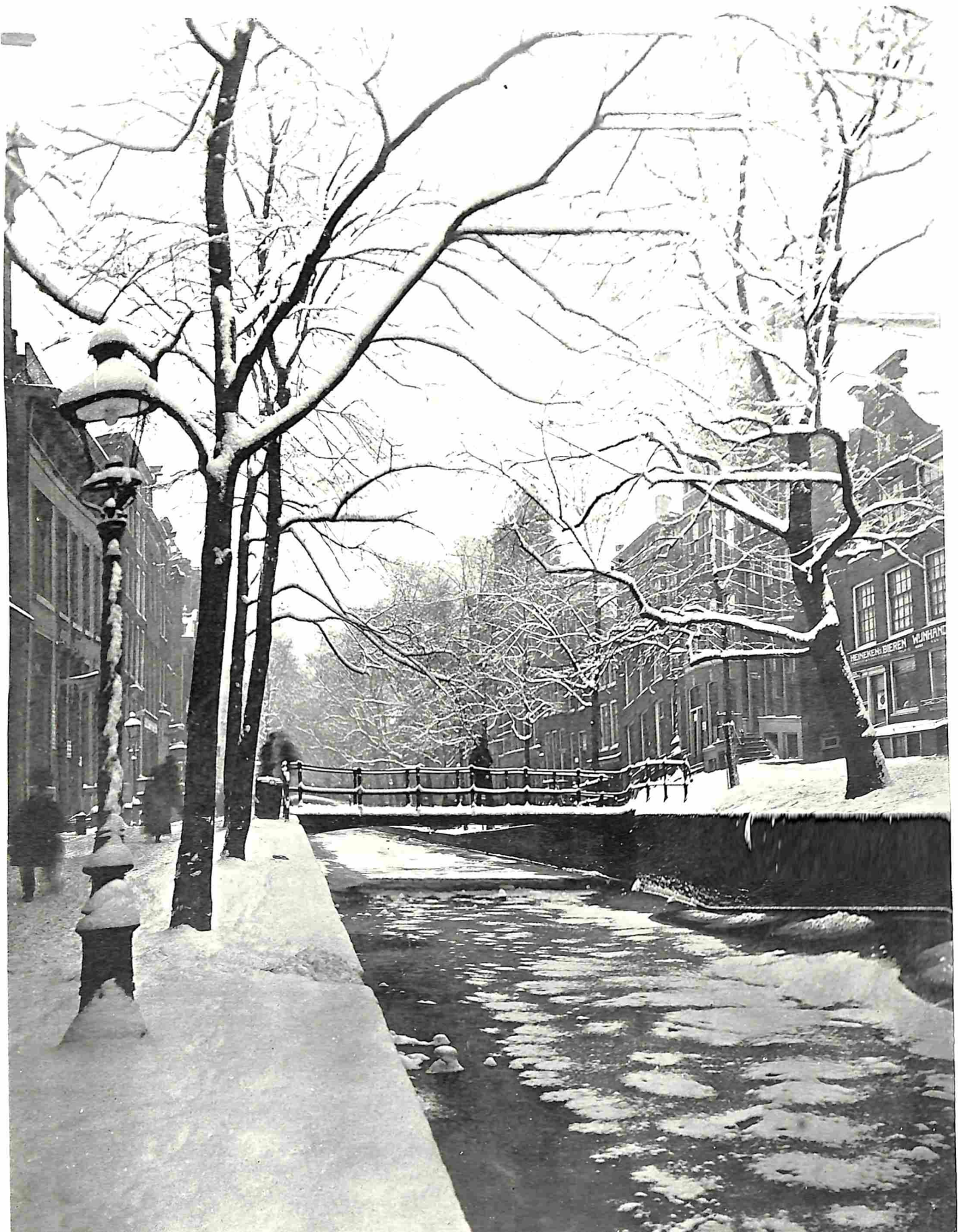

Foto C. Steenbergh.

WINTER AAN DEN OUDEZIJD'S ACHTERBURGWAL TE AMSTERDAM.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

WINTER AAN DEN OUDEZIJD'S ACHTERBURGWAL TE AMSTERDAM, ILLUSTRATIE	BLZ. 49
IN DE DUISTERE RIMBA. UIT HET HOOGDUITSCH DOOR WILHELM VOLZ (5).	50
DOKTERSVISITES IN DE EERSTE HELFT DER VORIGE EEUW, DOOR MR. C. BAKE	51
ROTSFORMATIES EN PLANTENGROEI AAN DE AZUUR- KUST (II), DOOR DR. H. VAN CAPPELLE, GEÏLL. BLZ. 52—55	
LEIDEN'S KEUZE — EEN PRAATJE, DOOR A. L.	BLZ. 54
TYPISCHE OUDE STRAATNAMEN, DOOR F. MEDER	55
HET OUDE RECHTHUIS EN DE KERK TE WESTZAAN, DOOR JAN DE MEIJER, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 56—59
DE GEHEIMZINNIGE DOOD VAN MR. SERLES, DOOR W. B. M. FERGUSON (5).	BLZ. 59
WINTERGEZICHT BIJ HOSPENTAL AAN DEN VOET VAN DEN ST. GOTTHARD, ILLUSTRATIE	60

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van een advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff -AMSTERDAM-

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

IN DE DUISTERE RIMBA.

SUMATRA'S OERWOUD EN OERMENSCHEN.

5) Uit het Hoogduitsch
DOOR WILHELM VOLZ.

DE Europeesche invloed begint zich echter wel indirect te doen gevoelen, en zal dat hoe langer hoe meer gaan doen. De wereldhandel begint ook reeds Sumatra aan te tasten, de voortbrengselen van het oerwoud, zooals rotang, caoutchouc, gutta-percha, verschillende hars-soorten, kamfer en benzoë 1) stijgen steeds meer in waarde; met het inzamelen er van wordt veel verdiend, en het wordt daardoor voor den Maleier uit het oerwoud een verleidelijk middel van bestaan. Dat brengt een verandering in zijn wijze van leven, bijna nog onmerkbaar; nog leeft men hier in den ban van het oerwoud. Hoe lang nog? Want eindelijk zal toch de mensch met alles wat hij zich worstelend van de moderne techniek heeft eigen gemaakt, zegevierend uit dien strijd te voorschijn komen. Moet men het betreuren? Maar 't is nog zoo ver niet, de Rimba is nog heer en meester! De Indische invloed heeft van de Maleiers menschen gemaakt, en zoo is tot op den huidigen dag al het menschelijke, alles wat hun leven verheldert, van Indischen oorsprong. De primitieve natuurgodsdienst, het inroepen der geesten en de vereering der voorvaderen van het animisme wijst den mensch in het duister, in een hulpeloos tasten naar een zeker begripen van de gansche natuur; hij is als een slecht zwemmer in een snellen stroom; in zijn angst om in het woedende water te verdrinken, om ten onder te gaan in het element, dat sterker is dan hij, grijpt hij naar den eersten, den besten tak om zich aan vast te klemmen. Doch wanneer hij hem eenmaal omklemd heeft, drijft hij met dien tak al even hulpeloos verder. Hij leeft voort in een onbegrepen angst, terwijl hij zijn vader en zijn grootvader vereert; en zóó wil hij ook zelf voortleven. Iederen goeden en iederen slechten invloed, dien hij in zijn leven ondergaat, stelt hij zich voor als een wezen, zooals hij zelf is, om hem zoodoende

1) Reukhars.

binnen zijn bereik te brengen en met hem te strijden om heerschappij. Zoo bedriegt hij zich zelf, en daar is hij zo ook wel van bewust; door uiterlijkheden wil hij het onzinnelijke een vorm geven; anders weet hij er niets op te vinden. Zoo strijdt hij, terwijl hij het doellooze van dien uiterlijke strijd voelt, en angst en schrik vervult hem voor al het bovengenoemde zinnelijke wat hij met zijn handen niet grijpen kan. En altijd durende vrees voor dat onbegrepen vervolgt hem den en nacht, en maakt zijn leven ellendig; voortdurend zijn gedachten bezig met vragen als: wat moet ik nu doen? Ik heb toch niets vergeten? Van welken kant dreigt er gevaar voor mij en hoe moet ik er tegenover staan? Nooit komt hij tot rust, nooit is hij vrij; onwrikbare klauwen houdt zijn menschzijn omsloten. Daar komt de hooge Indische invloed, de Indische Geest leert hem niet een bevrijding een losmaking van dien eeuwigen strijd, neen, hij leert hem dien strijd met innerlijke middelen te voeren; hij maakt hem vrij, als mensch, ja, hij maakt hem tot mensch, door hem te bevrijden van dien angst, dien hij niet kon ontloopen door hem een helderder inzicht te geven in de gansche natuur en hem zoodoende een middel aan de hand te doen, als overwinnaar uit den strijd te komen. De strijd woedt wel is waar verder, doch opeen hoopvoller grondslag; intusschen, de overwinning is nog verre. De Maleier staat nog op de onderste treden en de Indische Gedachte is geen voldoende wapenrusting; de Europeaan zal hem ten laatste toch de oogen openen. Doch de eerste schrede, de bevrijding van de fysieke afhankelijkheid, heeft de Maleier aan den Indischen Geest te danken. Welk een onderscheid nog met het zieleleven van den primitieven Mentawai-eilandbewoner of zelfs van den animistischen Batakker! Het primitieve leven van den inboorling hier in het oerwoud krijgt door de oud-indische beschaving een vroolijke tint; zijn feesten worden er door opgevoerd, en 's avonds bij het vertellen geeft zij hem een eindeloos rijke verbeelding; een onnoemlijk aantal sagen en sprookjes toonen den overwegend vroolijken kant van zijn karakter. Het zieleleven van den Inboorling is echter al even arm als zijn uiterlijk leven. Hoe menige ziel is er niet verdorven in de zucht naar uiterlijk bezit; ze zijn heel gesloten en moeten zoeken, wil men hun ziel vinden, en alleen in een vroolijken, vertrouwelijken omgang zal dat gelukken. De overvloedige zal iets te zien krijgen van het uiterlijk van het klatergoud, maar de ziel zal hem vreemd blijven. Interessant is 't om te zien hoe de Inlander den Europeaan nog altijd met achterdocht gadeslaat; daar maken zij aardige inlandsche „pántun" of rijmpjes op.

„Derimána dátang lintah? Déri gúnung túrun di kali

„Derimána dátang tjinta? Dérimata túrun di háti.

(„Waar komt de bloedzuiger vandaan? Hij komt uit de bergen, de rivier af. Waar komt de liefde vandaan? Die komt uit de oogen en daalt neer in de harten.") Dan valt een ander in:

„Apa gúnah pásang pelitah, kálu tída áda sumbúnja?"

(„Wat geeft het, of men de lamp al aansteekt, als er geen pit in zit?") Dat zeide ik eens tot een inboorling, die tevergeefs poogde een lamp met een geheel verkooldde pit aan te steken; met glinsterende oogen sprong hij overeind en riep: „Lági Toewan!" („Verder heer!") En ik vervolgde:

„Apa gúnah maímain máta, kálu tída áda sunggúnja?"

(„Wat geeft het of de oogen al fonkelen, als 't toch niet van harte gemeend is?") Hij was verrukt! Had ik 't rijmpjes niet af kunnen maken — ik had bij toeval die eerste woorden kunnen gebruiken — dan zou hij met de grootste minachting op mij neer hebben gezien.

In de nu volgende weken kwam ik dikwijls in de dorpen langs de Rawas-rivier; soms kwam ik er alleen maar doorheen, soms ook bleef ik er eenige dagen en kwam zoodoende op vertrouwelijker voet met de inlanders. Men moet men vooral niet gaan gelooven, dat het allemaal engelen of goedhartige kinderen zijn — ik had met hun zoeken naar dragers en met de dragers zelf werkelijk moeite genoeg! Zoo dikwijls als zij om meer loon vroegen dan van te voren was vastgesteld, gaf dat hevige woordenwisselingen; ook wanneer zij, als er geen toezicht op hun werk werd gehouden, onbeschrijfelijk lui bleken te zijn, hun werk onverschillig deden of er eenvoudig van af liepen. Doch dit was alles meer aan een primitief, kinderlijk egoïsme

van een schooljongens-politiek toe te schrijven, dan aan kwaadwilligheid, zoodat deze oneenigheden bijna altijd goed afliepen. ☼ Ik verzamelde alle mogelijke dieren, groote en kleine. De kinderharten had ik al gauw gewonnen; hun eersten angst waren zij spoedig meester geworden en weldra had ik overal vriendjes en vriendinnetjes zitten. Ik liet mij door hen bij het inzamelen helpen en door kleine geschenken moedigde ik ze aan, mij van allerlei te brengen. Het was lang met eenvoudige om hen aan het verstand te brengen, waar het eigenlijk om ging; een soortbegrip is in de Maleische taal moeilijk uit te drukken; wel is er een woord voor vlinder, maar voor „kevers” ontbreekt reeds een soortnaam en voor de andere groepen uit de insectenwereld bestaan in 't geheel geen namen. Voor ieder dier, dat in het oog loopt, hebben wij een eigen naamje bedacht. 't Was dus moeilijk om hun in 't algemeen eenige aanduidingen te geven; ik kreeg dan ook niets, wat ik hun van te voren niet eerst duidelijk had gemaakt. Dan moesten er teekeningen bij te pas komen en ik liet hun alles zien wat ik zelf bijéén verzameld had. Zoo begonnen zij mij dan langzamerhand te begrijpen. 's Avonds wachtten de kinderen mij met hun buit op; dat kleine, naakte kereltje daar heeft een groote nachtvlinder in zijn krampachtig dichtgeknepen handje; die andere daar heeft een stuk of zes torren aan een touwtje geregen; de volgende heeft een hagedis zonder staart voor mij meegebracht, en zoo ging het verder. Maar allen wilden zij hun geldstuk krijgen, dat ze dan ook kregen. Ik gaf hun bonnetjes, omdat er weinig kopergeld was, en als ze er verscheidene hadden, ruilde ik ze voor hen in; 't werkte uitstekend en nu begonnen ze al gauw te begrijpen, wat ik eigenlijk wilde en ik kreeg heel wat moois bij elkaar. Maar ieder stuk dat zij mij brachten werd betaald. Ik was wijzer geworden. In Borneo wilde ik eens een bijzonder soort uil hebben en beloofde een Dajak-jager een dollar, als hij er mij een bracht. Al heel gauw bracht hij er mij één en toen nog één en beide keeren kreeg hij zijn dollar; ook voor de derde; maar voor de vierde gaf ik hem maar een halve dollar; ik heb dien man nooit teruggezien. Volgens zijn opvatting had ik mijn woord gebroken. Daardoor ben ik wijzer geworden; ik hield mij voortaan stipt aan mijn woord, zoowel met vriendschappelijke dingen als met berispingen, en daar heb ik nooit anders dan plezier van beleefd: zij kregen een blind vertrouwen in mij. Eens had ik hier een Maleier iets beloofd; een weinig onzeker liep hij achter om mijn tent en ik hoorde, hoe hij er met Djinal over sprak. Djinal antwoordde: „Wees maar gerust, als mijn heer je iets belooft, is 't evengoed alsof je 't al hebt!” Wat was ik trotsch.

☼ Opschudding in 't dorp, allen schreeuwen door elkaar een opgewonden troep inlanders komt naar mijn hut toe. In den middag had een tijger een oude vrouw, die in de koffietuinen aan 't werk was, weggesleept. De zoons hadden onmiddellijk de omgeving met eenige vrienden afgezocht, maar zij hadden alleen den stok gevonden, en zonder stok kon het oude moedertje geen stap doen. Ik moest komen helpen. Het begint al donker te worden. Vandaag is 't niet mogelijk om nog iets te doen; maar ik zal er den volgenden morgen vroeg op uittrekken. Heel in de vroege staat er reeds een groote troep inlanders, met messen en lansen gewapend, voor mijn deur. Luidruchtig zet de stoet zich in beweging. Spoedig zijn wij in de koffietuinen. Opgewonden spreken zij door elkaar; 't moet in den middag tegen vier uur gebeurd zijn, daar ligt haar omslagdoek en ginds de stok. Nauwkeurig begin ik nu alles met mijn mannen na te zoeken, na korten tijd zijn wij met z'n vieren alleen; al de anderen hebben zich stilletjes uit de voeten gemaakt. Zorgvuldig blijven wij doorzoeken; eindelijk vinden wij de strijdhooft en dicht er bij staan tijgersporen; verder niets, ook geen bloed. Onvermoed zoeken we iedere greppel na; daar ritselt het in het hooge gras voor ons — maar er is geen tijger; geen lijk. In den middag geef ik het op; het bosch is ondoordringbaar; en wij zijn maar met z'n vieren, zoodat wij weinig kans hebben om iets te vinden. De opwinding in het dorp is gauw weer voorbij. 't Was ook maar een oude vrouw.

☼ Verspreid liggen de dorpen aan den oever van de Rawas-rivier, vier, vijf kilometer van elkander verwijderd; enkele voornamere dorpen van twintig en meer huizen; andere weer klein en onaanzienlijk. Men leidt er een armoedig bestaan, natte rijstvelden kent men er niet; een buffel is een kostbaarheid. Doch de ijzeren bijl, dat meest waarde-

volle Indische geschenk, blijft den strijd tegen het oerwoud mogelijk maken. ☼ Ik had een eind stroomopwaarts gereisd; nu had ik genoeg gezien en ik keerde naar mijn hoofdkwartier terug. Op het water gaat dat heel wat vlugger; de Rawas heeft een sterken stroom en ik kan in evenveel uren terug zijn, als ik dagen noodig heb gehad om te voet stroomopwaarts te reizen. Toch is de tocht over het water niet gemakkelijk; hier en daar stroomt het water tusschen hooge rotsen door en stort in duizelingwekkende snelheid over de steenbrokken heen. Maar wat hindert dat; de tocht wordt er zooveel belangwekkender door! Slechts met uiterst smalle vaartuigen kan men langs deze watervallen heen komen; vóór in zit een loods en achterin zit een loods, beiden met een korten roeiriem; zoo sturen zij de smalle boot door de vrije vaargeul, de boot drijft op den snellen stroom al snel genoeg voort. Ik huur twee zulke vaartuigjes. Men moet op den bodem van het schuitje zitten om het wankele bootje in evenwicht te kunnen houden; dat is heel ongemakkelijk en men heeft ieder oogenblik last van slapende beenen. ☼ Daar gaan wij! Met bewonderingswaardige bedrevenheid sturen de twee mannen het vaartuigje door het bruisende water; het schiet voorwaarts! Aan de witte schuimkammen kan men zien hoe snel de stroom is. Kalm blijven zitten; met de handen aan den lagen kant van de boot! 't Gaat nog sneller; groote en kleine rotsblokken steken boven het water uit, dat er schuimend overheen spat. Voort gaat 't, door het ziedende water. Het water om ons heen kookt en borrelt en is wit van het schuim. Met razende snelheid werpt de boot zich er in, de man, die voorin staat, werkt onverbetterlijk; dan hier, dan daar stoot hij het bootje met de roeispaan tegen de rotsen af. Het water vóór ons raast en tiert, witte schuimkoppen spatten omhoog; nu zal 't komen! ☼ „Baik! Baik!” Opgepast! roepen de beide mannen — krampachtig houden wij ons vast, de boot schiet door het woedende water; het schuim spat ons in 't gezicht; vliegensvlug glijden de rotsen aan ons voorbij; dikwijls lijkt het alsof ons bootje er langs schuurt; 't geweld van 't bruisende water is niet te overschreeuwen; nauwelijks kan men zijn oogen open houden — nog een ruk en de dolzinnige vaart vermindert — we zijn beneden aan den waterval gekomen; de oppervlakte wordt kalmer; het gebulder sterft in de verte weg. De stilte van het oerwoud heerscht weer om ons heen. Maar 't duurt niet lang, of 't begint van voren af aan; maar niet zoo erg als den eersten keer; 't is slechts een heel nauwe doorgang; de twee rotsmuren staan vlak bij elkaar en het water borrelt er tusschen door. Vlug en vol afwisseling loopt onze tocht van stapel. In 't begin is 't heel angstig. Stooten we ergens tegen aan, dan zou onze kleine boot aan splinters slaan en de hemel alleen weet, wat er dan van ons zou worden! Maar onze bootslui werken schitterend en zoo begon ik er al heel gauw plezier in te krijgen en ik verheugde mij al bij voorbaat op een nieuwen waterval; hoe waanzinniger onze vaart, hoe prettiger ik het vond. ☼ Toen wij in Suru Langun aankwamen, waren wij doornat; maar wat hinderde dat? (Wordt vervolgd)

Doktersvisites in de eerste helft der vorige eeuw.

Gedeputeerde Staten van Zeeland stelden bij besluit van 12 19 November 1841 No. 22. een algemeen tarief vast voor de Genees-, Heel- en Verloskundige diensten en operatiën in die provincie. Voor gewone visites zouden genieten: doctoren in de Genees-, Heel- en Verloskunde, wonende in de steden van den eersten rang naar gelang de lijders tot de eerste, tweede of derde klasse behoorden / 1, / 0.75 of / 0.50; welke bedragen, als de doctoren in de steden van den tweeden rang woonden, verminderd zouden worden tot / 0.80, / 0.60 en / 0.40 en als zij woonden op het platteland tot / 0.60, / 0.45 en / 0.30; Stedelijke Heelmeesters in de steden van den eersten rang / 0.75, / 0.55 en / 0.35, in de steden van den tweeden rang / 0.55, / 0.40 en / 0.25, en op het platteland / 0.35, / 0.25 en / 0.15; Plattelandsheermeesters in de steden van den tweeden rang / 0.55, / 0.40 en / 0.25 en op het platteland / 0.35, / 0.25 en / 0.15; Vroedmeesters in de steden van den eersten rang / 0.75, / 0.55 en / 0.35, van den tweeden rang / 0.55, / 0.40 en / 0.25, op het platteland / 0.35, / 0.25 en / 0.15.

In een volgend nummer zal nog een en ander, aan dit tarief ontleend, worden medegedeeld.

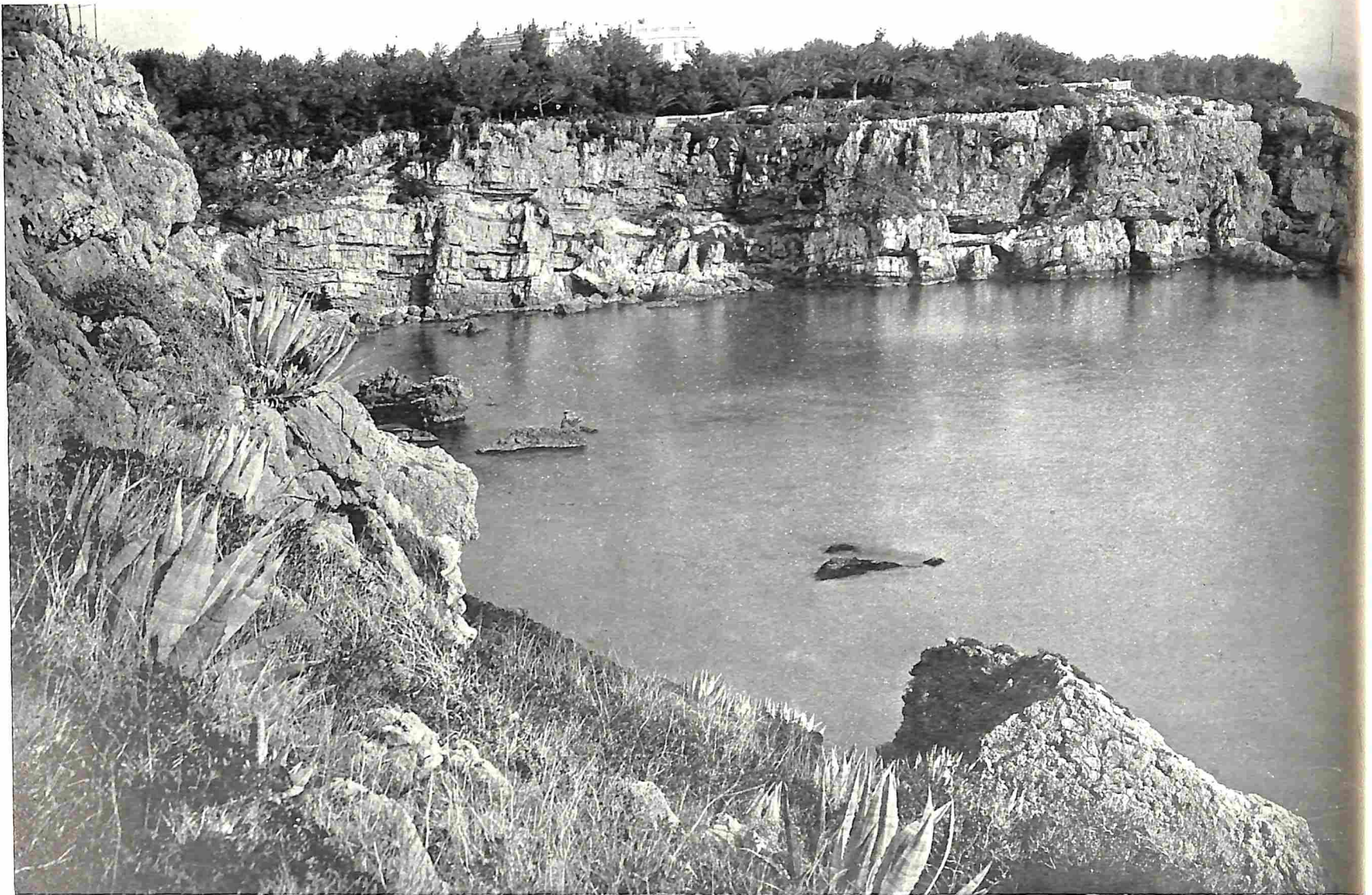

Foto Giletta.

KLEINE BAAI AAN DEN OOSTRAND VAN HET SCHIEREILAND LA GAROÛPE.
UIT HET BOSCH VAN ZEEDENEN VERRIJST DE BEROEMDE VILLA EILENROC, DE UIT DE KAAP DE GOEDE HOOP
INGEVOERDE DECORATIEVE ALOË GROEIT HIER IN HET WILD TEGEN DE KALKKROESSEN OP DEN VOORGROND.

ROTSFORMATIES EN PLANTENGROEI AAN DE AZUURKUST.

II.

DE tegenstelling tusschen de dichte, donkere wouden, de steile, moeilijk genaakbare kust en de eenzaamheid van l'Estérel met het lachende landschap aan gene zijde van de Siagne, te midden waarvan Cannes verzezen is, kan tusschen twee onmiddellijk aan elkander grenzende landstreken haast nergens grooter zijn. ⌘ Beneden aan de hellingen, aan wier voet „la Perle de la Rivière” schittert, uitgestrekte olijfaanplantingen, afgewisseld door groepen van parasoldennen, die met hunne uitgespreide, majestueuze kronen aan de klassieke dalen van de Romeinsche Campagna herinneren; hoogerop het donkere groen der zeedennen; in de vlakke overal met oranjeboomen en citroenen beplante terreinen; hier en daar decoratieve cypresenrijen, en langs de geheele golf landhuizen en villa's, omringd door tuinen, die met de wildste groepeerings van palmen, agaven, aloës en cactussoorten soms den indruk geven, niet door menschenhanden te zijn aangelegd — om nog niet te spreken van de bloemenpracht, zelfs in den zomer, wanneer de soms dicht opeengeplante oleanders bloeien en het hekwerk en de muren met een dicht kleed van de paarschroode bloemen der Bougainvillea spectabilis, van de lichtblauw bloeiende Passiflora coerulea of de donker violette bloemen van de Cobaea scandens versierd zijn. ⌘ Ziehier het aan het woeste Estérel grenzende landschap, dat vooral hierom zoo merkwaardig is, omdat coniferen van het Noorden, de olijven van Provence, de oranje- en citroenboomen der Balearen, de oleanders van Klein-Azië en de palmen, agaven en cactussoorten van Afrika en andere tropische landen er deel van uitmaken. ⌘ Vanwaar nu deze plotselinge verandering, vanwaar de druk bezochte stranden en de opeenvolgende reeks van mondaine winterverblijfsplaatsen langs de Azuurkust van Cannes tot Menton? Een studie van het relief en de bodemformaties zal ons het antwoord op deze vragen

geven. Wanneer men de geologische kaart van het Departement van de Alpes Maritimes, geteekend door M. C. Pellégrin (3 frs.) raadpleegt, blijkt het, dat van West naar Oost niet minder dan vijf verschillende geologische formaties van Cannes tot Antibes elkander opvolgen. Als altijd in de Alpenketenen, waarvan het bergterrein van dit departement de uitlooper is, treden de jongere formaties aan de flanken van het oudste of Archaische terrein in de volgorde van hunnen ouderdom op. Kort vóór de tegenwoordige omranding van de golf van la Napoule breekt het Archaische terrein ingesneden door de Siagne en opgebouwd uit allerlei granietkristallijne schiefgesteenten, van welke kwarts een bestanddeel is, vrij steil af en daarop volgen, oostwaarts gaande naar den ouderdom triaszandsteen, dichte triaskalksteen en eindelijk het kalksteengebergte der onderste (Lias) en de middelste Juraformatie. Het grillige verloop van laatstgenoemde zandsteen, die ten slotte, na zich evenals het oudste Archaische terrein, oostwaarts te hebben omgebogen door de Golf Juan wordt afgebroken, is nu hierom om aandacht waard, omdat de westwaarts gerichte kuststrook de uit de gesteenten langs deze golf vrijgemaakte kwartbestanddelen medevoert, en aan de beide steeds zich uitbreidende zandstranden het aanzijn schonk, die tot een deel de aantrekkelijkheden van Cannes behooren. ⌘ Doch nog aan een ander geologisch feit dankt dit winterverblijf zijn grootvermaardheid. Achter Cannes verheft zich het triasgebergte tot een aanzienlijke hoogte, ten Oosten en ten Noorden omrand door het nog hoogere Juraterrein — en aan deze liggende die de kust beschermt tegen de koude winden, die uit de Alpen waaien, terwijl l'Estérel de zoozeer gevreesde Mistral dankt Cannes zijn gelijkmatig klimaat met zijn gemiddelde hoge temperatuur, die het badseizoen met twee maanden vervoegt. Is het wonder, dat onder zulke omstandigheden

Foto Giletta.

PHANTASTISCH GEMODELLEERDE ROTSSEN VAN DICHTE JURAKALKSTEEN AAN DE KUST VAN HET KLEINE EILAND ST. HONORAT.

RECHTS DE RUÏNE VAN HET OUDE FORT, IN DE 12DE EEUW GEBOUWD VOOR DE VERDEDIGING TEGEN DE SARACENEN; LINKS DE GERESTAUREERDE KERK.

Cocospalm, met zoovele andere exotische gewassen, reeds sedert zoovele jaren langs de Azuurkust aangeplant, hier rijpe vruchten voortbrengt en dat de bloemencultuur, hetzij voor den export van snijbloemen, hetzij voor de parfumerie-industrie, in de omstreken van Cannes een groote uitbreiding heeft verkregen? Wanneer wij hier slechts de intensieve cultuur van mimosas noemen, die slechts op kiezelrijke terreinen goed gedijen en op de gneisschellingen aan den linkeroever der Siagne over groote uitgestrektheden worden gekweekt, en de belangrijke aanplantingen van theerozen langs de Golf Juan vermelden, dan meenen wij hier ook aan Cannes als bloemenparadijs recht te hebben laten wedervaren. ☞ Ook in het achterland van Cannes vindt de toerist een uitgestrekt veld voor zijn waarnemingen en een rijke bron van natuurgenot, hetzij hij Grasse bezoekt, die oude tegen de berghellingen gebouwde nijvere stad, zoo terecht „la Parfumée” gedoopt, omgeven als zij is door uitgestrekte aanplantingen van de bittere oranje, en door bloemenvelden, waarop het welriekende viooltje, rozen, reseda, jasmijn (niet te verwarren met onze z.g. jasmijn) en tuberozen worden geteeld, alles ten behoeve der parfumerie-industrie; hetzij hij zich naar de 400 M. diepe kloven, de z.g. „gorges du Loup” begeeft, zoo phantastisch gemodelleerd door den arbeid van het stroomende water, of eindelijk het eerste echte alpental, het dal van Thorenc, het kleine Engadin onder een zuidelijken hemel, ten N.W. van Grasse gaat bewonderen, dat zich slechts op 50 K.M. van Cannes bevindt. ☞ Doch dalen wij wederom naar Cannes af, omdat nieuwe kustvormen onze aandacht vragen. Wij behoeven slechts over te steken naar de op een halve mijl van de kust gelegen eilanden Saint Marguérite en St. Honorat, om een geheel andere formatie vóór ons te zien. Deze eilanden, nu zeer dun bevolkt en van Cannes uit in het seizoen veel bezocht, deels om de beroemde dennenbosschen te bewonderen, hebben in de geschiedenis een groote rol gespeeld, eerst tijdens de vestiging der Phoeniciërs en Grieken in deze streken, later van omstreeks 150 jaar v. Chr. gedurende de Romeinsche heerschappij en nog later

gedurende de Middeleeuwen, nadat Saint-Honorat omstreeks 500 j. n. Chr. het eenzame Estérel had verlaten, om op het kleinste der beide eilanden, Lerina of St. Honorat, het klooster te stichten, dat gedurende tien eeuwen een toevlucht voor godvruchtigen, heiligen, geleerden, martelaren is geweest, om ver van de wereld, waarin onwetendheid en brutaal geweld heerschten, zich in deze stille natuur aan intellectueelen arbeid te wijden. De ruïne van het fort, zich als het ware uit de zee verheffend, getuigt nu nog, evenals de weinige overblijfselen uit de tijden der Romeinsche heerschappij, van het groote verleden van het kleine stukje grond, dat volgens de kronieken in het jaar 690 aan niet minder dan 3700 monniken tot verblijf heeft gestrekt. ☞ Maar denken wij ons nog oneindig veel verder in het verleden van deze streken terug, toen deze eilanden nog niet bestonden en toen volgens de schatting der aardkundigen minstens tien millioenen jaren geleden de Jurazee hier golfde, die zich ver Frankrijk in, tot nabij de Belgische grens moet hebben uitgestrekt! In deze zee, waarin, gedurende het eerste gedeelte van het lange tijdvak althans, de Ichthyosaurus en de Plesiosaurus hun rooftochten volbrachten en waarin de groote gekamerde schelpen der Ammonshorens nu en dan aan den waterspiegel verschenen, kwamen ook hier op den vrij diepen zeebodem kalklagen, afgewisseld door kalkhoudende kleilagen tot afzetting, die nu verhard tot kalksteen en tot een meer leiachtig gesteente den bodem dezer merkwaardige eilanden samenstellen. ☞ De Isles de Lérin, waartoe beide eilanden behooren, en zoo genoemd ter herinnering aan een legendarischen held Lero, vormen met de talrijke er omheen liggende rotsen en klippen de duidelijke voortzetting van het Juraterrein, dat aan de samenstelling van het gebergte achter Cannes een zoo groot aandeel heeft. De dichte kalksteen verweert tot allerlei grillig gevormde rotspartijen, zonder eenige structuur, terwijl de meer leiachtige gesteenten, door den bergdruk later schuin opgericht, scherpere verweeringsvormen in het leven hebben geroepen, van welke „les Frères” en „les Moines”

ongetwijfeld moeten herinneren aan het groote leger van ge-
loovigen, die gedurende meer dan tien eeuwen op deze eilan-
den hebben verblijf gehouden. ☼ De Oostelijke omranding
van de Golf Juan vormt weer een dier treffende tegenstel-
lingen, die een reis langs de Azuurkust voor den naturalist
en den natuurliefhebber zoo aantrekkelijk maakt. De heerlijke
zandstranden met het drukke badleven hebben bereikt,
wij steigende het schiereiland la Garoupe hebben bereikt,
dat evenals de zoeven door ons verlaten eilanden, de voort-
zetting is van het Juragebergte achter Cannes. Evenals dit
laatste, wordt het westelijk deel van het schiereiland door
afzettingen van de onderste Jura opgebouwd, terwijl het
oostelijk deel en de eigenlijke Cape d'Antibes tot de middelste
Juraformatie behooren. ☼ Bijna overal op het schiereiland
verdwijnt het kalksteengebergte onder een verrukkelijke
vegetatie, die op weinige punten der kust zóó weelderig is.
Waar wij op onze wandeling langs den fraaien, kronkelenden
weg, die van de oude stad Antibes naar de kaap van dien
naam voert, onze oogen ook heen richten, ontwaren wij het
zachte groen der dennen, aanplantingen van oranjeboomen
en uitgestrekte bloemkwekerijen. Terwijl het oorspronke-
lijke dennenbosch hier meer en meer heeft moeten wijken
voor de cultuur van olijven, oranjes en vijgen, heeft men in
de laatste jaren deze cultures meer en meer verlaten, hetgeen
te danken is geweest aan de schitterende uitkomsten, die
verkregen met de tomatencultuur onder glas, een methode,
die men later ook is gaan toepassen op de bloemencultuur voor
export van snijbloemen. ☼ Het succes zien wij hier overal

om ons heen; rondom
verrijzen de lange
serres voor de cul-
tuur, vooral van ro-
zen en anjelieren,
en hoewel deze be-
perkte oppervlakte
7 tot 800 bloem-
kwekerijen telt, die
gezamenlijk over 3
millioen M². glas be-
schikken, doen deze
serres, omringd als
zij zijn door een
verrukkelijke vege-
tatie, in het minst
geen afbreuk aan de
idyllische schoon-
heid van het land-
schap. ☼ Het warme,
gelijkmatige kli-
maat, dat het schiereiland la Garoupe in de laatste 25 jaren, na
de vlakte van Hyères, tot het belangrijkste tuinbouwcentrum
van de Riviéra maakte, daarin geholpen door den wetenschap-
pelijken staf der hier gevestigde École d'Agriculture, en door den
speciaalen dienst, die de Compagnie P. L. M. voor het vervoer
der bloemen naar Parijs in het leven riep, heeft in dit paradijs
nog een ander natuurwonder mogelijk gemaakt. Wij bedoe-
len den „tuin” der Villa Thuret, ongeveer halverwege den
weg van Antibes naar de kaap van dien naam. ☼ De naam
„tuin” geeft allerminst den indruk weer, die de bezoeker
op de wandeling door het 7 hectaren groote, tooverachtige
bosch van ting, waarin alle mogelijke uit de tropen sedert
1835 in de Riviéra ingevoerde gewassen als in een tropisch
oerwoud, maar van de wetenschappelijke namen voorzien,
dooreen staan. De instelling, nu als „Laboratoire pour les
études de culture et de botanie” deel uitmakende van de
wetenschappelijke instellingen van den Staat, is door den
diplomaat Thuret in het leven geroepen, die, als groot lief-
hebber van plantkundige studiën, dezen tuin als botanische
tuin stichtte, overtuigd als hij was van de buitengewone
geschiktheid van de Azuurkust voor allerlei decoratieve en
nuttige gewassen uit warme landen. ☼ Inderdaad heeft
deze instelling, die in 1876 aan den staat werd vermaakt,
er zeer veel toe bijgedragen om aan het landschap der verruk-
kelijke Riviéra een Oostersch karakter te geven, en haar
een rijkdom van gewassen uit alle mogelijke tropenlanden
te schenken, die nergens op aarde zijn weerga vindt. Wat
is in dezen tuin meer te bewonderen, den grooten rijkdom
van Palmen-, Eucalyptus-, Acacia-, Citrus- en Coniferen-
soorten, te midden waarvan zich de reusachtige blad-
veeren van boomvarens en andere bladplanten verheffen,

Foto Giletta.

KUST VAN HET EILAND SAINT-MARGUÉRITE,
MET SCHUIN OPGERICHTE JURALAGEN.

afgewisseld door de rotsachtige glooiingen, waar Agav-
Aloës, Euphorbia's, en andere vetplanten dooreenstaan,
of het heerlijk zachtgroene tapijt op den bodem met zo-
groote verscheidenheid van kruiden, die vooral in Apr-
wanneer de anemonen en ranonkels bloeien, een kleure-
weelde moeten zijn? ☼ Maar verlaten wij dit kleine stuk
oerwoud, dat iedere toerist betreden dient te hebben, wie
belangstelling in het ongeëvenaard rijke plantenkleed
Riviéra verder gaat, dan door het alleen in al zijn vormen
dom en vormenpracht te bewonderen, en keeren wij naar
Antibes terug. ☼ Wie van uit deze oude stad, zoo verrukkelij-
gelegen aan den voet van het gebergte van la Garoupe,
zoo belangrijk voor hem, wien de geschiedenis dezer gebie-
dijde kuststreek aantrekt, in een van die sierlijke zeilvaar-
tuigjes met hun puntig uitlopend Romeinsche zeil, dat zo-
schilderachtig tegen het azuurblauw der zee afsteekt, de
oostelijke omranding van het schiereiland volgt, en dit de-
der kust met een geologisch oog beschouwt, zal zich over
de dichte en weelderige vegetatie, die ons op de wandeling
naar de kaap van Antibes zoozeer verrukt had, en zoo geheel
afwijkend van de kale of schaarsch-begroeide kalkrotsen
op andere plaatsen der kust, niet meer verwonderen. ☼ De
tegen de zoo gevreesde mistral beschutte, half-cirkelvormige
inhammen tusschen de op meerdere plaatsen in zee uitstekende
kapen van deze kust, een herhaling in het klein, van wat de
kust tusschen Nice en Menton in het groot te zien geeft —
gunnen ons hier een blik in den ondergrond van het schier-
eiland. ☼ Steil rijst hier de grijze kalksteen uit de stille

baai omhoog, en het
zou niet mogelijk
zijn, de samenstel-
ling van het hier
fraai geslaagde ge-
steente over de ge-
heele hoogte te on-
derzoeken, wanneer
niet de meer of min-
der ver naar vore-
stekende lagen hier
en daar een beklim-
ming van de klein-
nere ondiepe inham-
men in de baai uit-
mogelijk hadden ge-
maakt. ☼ Wij zagen
reeds, dat overal
waar de branding op
de rotsen beukt of
waar het regenwater

van de bergen vloeit, verweeringsvormen ontstaan, die nauw
samenhangen met de samenstelling van het gesteente. Zoo ook
hier: want het grooter of geringer gehalte aan kleibestandde-
len in dezen kalksteen, die de oorzaak is van zijn duidelijke ge-
slaagdheid, modelleerde den steilen wand in uit- en inspringende
lagen, maar schonk tevens aan de oppervlakte van het schier-
eiland een buitengewoon vruchtbaaren kalk- en kleihoudenden
rooden verweeringsgrond, die de aan kleibijmengsel arme
kalksteen niet kan opleveren en die den bodem bij uitnemend-
heid voor de anjelierencultuur is. ☼ En zoo heeft deze
nieuwe kustvorm ons tevens door een sterk sprekend
voorbeeld, andermaal het innig verband tusschen bodem
en plantenkleed duidelijk gemaakt, waaromtrent de toerist
aan de Azuurkust door de groote verscheidenheid van
gesteenteformaties en door het herhaaldelijk wisselend
karakter der flora een zoo uitgebreid veld voor zijn waar-
nemingen vindt.

(Slot volgt).

Dr. H. VAN CAPPELLE.

Leiden's keuze - een praatje.

☼ „Prins, Edelen, en steeden, in erkentenis van de stand-
vastigheid der Leyenaaren, booden hun ontlasting van
tollen voor etlyke jaaren; oft het oprechten eener hooghe
schoolen aldaar; wat hun van beide best aanstonde. Ende zy
inziende dat vrydoom van schattingen dikwyls uit nood-
benijpelt, oft vernieticht wordt, ende in allen gevalle niet
eenwigh duuren zouw, naamen 't eerlykste voor de keur”...
☼ Zoo schreef P. C. Hooft in het negende boek zijner
„Nederlandsche Historiën”, en eeuwen lang heeft men het
hem nagezegd: Leiden, na zijn verlossing voor de keus ge-

Foto Giletta.

BOOMVARENS ONDER PALMEN EN ANDERE TROPISCHE BOOMSOORTEN IN DEN TUIN DER VILLA THURET, NU BOTANISCHEN TUIN VAN DEN STAAT, OP HET SCHIEREILAND LA GAROUBE.

steld: vrijstelling van belastingen of een hoogeschool, kiest het laatste. — eeuwen lang, tot op dezen dag. Ook wij hebben daaraan mede gedaan 1). Maar er op gewezen, dat de officiële bronnen niets van deze befaamde keuze vermelden, zooals Fruin duidelijk heeft aangetoond 2), haasten wij ons, de op gezag van zoo vele napraters begane fout te herstellen. ☒ Hooft heeft tweeërlei met elkaar verward: de verlichting van lasten, die Leiden reeds gedurende het beleg was gegeven, en de universiteit die er een jaar later werd gesticht. Reeds vóór het beleg van Leiden, was gedacht aan de stichting van een universiteit in de opgestane gewesten, die een hoogeschool ten eenenmale misten. O. a. wenschte ook Gouda daarvoor in aanmerking te komen. Dat men na het beleg de school te Leiden vestigde, geschiedde min of meer als een belooning voor den betoonden moed, en als gunst om de vrij berooide stad de voordeelen van zulk een belangrijk onderwijsinstituut deelachtig te doen worden. Kan dus in 't licht der historie volgehouden worden, dat Leiden zijn universiteit dankt aan het zoo moedig doorgestane beleg, of — aan Requesens, die tot het beleg last had gegeven — de bewering, dat de stad voor de keuze gesteld is: vrijstelling van belasting of een hoogeschool, en het laatste koos, moet naar het rijk der fabelen worden verwezen. A. L.

1) Zie het artikel over het Leidsche Academiegebouw in „Buiten”, No. 49, 1923.

2) Fruin, Verspreide geschriften, VIII 308 vlg.

TYPISCHE OUDE STRAATNAMEN.

ER was eens een tijd, dat de huizen inplaats van doode nummers veelal een karakteristieken naam droegen. Dat was in den tijd van uithangborden en „koddige opschriften”. In dien tijd spijkerden we ook onze helden, dichters en dirigenten nog niet aan de hoeken der straten.

De vroegere straatnamen waren door de omstandigheden of door den volksmond in het leven geroepen en dan ook meestal schilderachtiger en beteekenisvoller. Er zat ook vaak humor in, want het volk maakt graag iets belachelijk. ☒ Die spottzin uit zich, ook tegenwoordig nog, meermalen in de aan huizen, straten of bruggen geschonken bijnamen. Zoo vertelt Dr. Broers in zijn „Historische Wandelingen” 1) dat, toen de Willemsbrug te Utrecht nog een bruggetje zonder naam was, de Gouverneur van de Poll en de Burgemeester Kien elkander de eer betwisten hun naam aan dat dingske te mogen hechten. Het volk besliste dien strijd op alleszins bevredigende wijze door het den naam van „Polkientje” te geven. Een door een spotter uitgedachte bijnaam, die ook thans nog in den mond der Stichtenaren leeft, is die van den Buurkerktoren, welke zoo'n sierlijke vorm heeft, dat men hem „de Peperbus” doopte. ☒ Vroeger werden dergelijke spotnamen dikwijls meer of minder officieel. Hier volgen nog eenige voorbeelden uit de „grijze bisschopstad”. ☒ Het huidige Paardeveld aldaar, thans een marktplein, was eens een executieplaats. Dat heeft den destijds levenden Utrechtenaren een z.g. geestigheid ontlokt, hoewel zij volgens Dr. Broers in den regel niet aan geestigheden doen. Zij betitelden de aan het veld grenzende straat, waardoor de ter dood veroordeelden naar de strafplaats geleid werden, met den veelzeggenden naam van „Kortasemstraat”. Een andere aardigheid van later datum was de naam „Snippenvlucht”, geschonken aan een zeer nauwe passage, toentertijd 's avonds een der drukste wandelplaatsen. ☒ Ook in Amsterdam vond men vroeger veel zulke door de „spraakmakende gemeente” uitgedachte straatnamen. Men leze er Jan ter Gouw 2) maar eens op na. In zijn tijd bevond zich in het Zuid-eind van de Nes een straatje, dat „Gebet-zonder-end” heette. „Waarlijk”

1) Dr. H. J. Broers „Utrecht, Historische Wandelingen”, 1874.

2) J. ter Gouw, „Amsterdam”, 1859.

zoo zegt hij in zijn boekje over Amsterdamsche straatnamen, „onze vaders waren mannen, die de dingen bij hun regten naam wisten te noemen. Tien kloosters, sommige met 50, sommige met 80 nonnetjes, lagen hier in een kleinen omtrek bijeen: het was er letterlijk een gebed zonder end”. ☒ Dergelijke namen waren er in de 17e eeuw meer. Zoo werd een aan de Reguliers-breestraat grenzende achterbuurt, waar menigmaal een bekkesnijderijtje plaats had, de „Duvelshoek” genoemd, naar de wilde gasten, die er woonden. Men vond toen nog namen als „t Hol”, „t Spelonk”, „de Rottige Steeg”, „het Kattegat”, „t Kollegat” en „Vlooienburg”. ☒ Als een vreemdeling dergelijke schilderachtige titels hoorde, kon hij zich beter een voorstelling van het uiterlijk dier stegen vormen dan bij de tegenwoordige namen. Een 60-tal jaren geleden lag ook het „End van de Wereld” nog in Amsterdam en wel op de plaats waar de beide N.Z. burgwallen in één vloeiden. Dicht bij de plek, waar thans het Paleis voor Volksvlucht staat, bevond zich eens het „Drilveld,” waar vroeger de zestig Amsterdamsche burgercompagnieën door hun drie drilmeesters in den edelen wapenhandel geoefend werden. Ze vóórden er zelfs wel eens, zij het dan ook met „losse flodders”. Géén wonder dat dit „schouwtooneel van Amstels krijgshaftigheid” den naam van „Slagveld” kreeg en dien nog lang, nadat het aan de vergetelheid en de bleekvrouwen was prijsgegeven, behield. ☒ In 1661 bouwde men in Amsterdam een houten galerij op acht kolommen met een vierkant plein ervoor „om de straat en geboor-huysen van t moeyelijk gedrang der schippers en zeevarende luyden te ontlasten, als de vergaderplaats zijnde, daar meest alle Bootsgezellen en Matroosen gehuurt werden”. Het ding werd officieel de Schippersbeurs geheeten.

„Heeft Pikkbroek uitgezwierd tot op zijn laatsten duit,
„Dan zoekt hij hier zijn troost, en rijdt weér 't zee-gat uit”.

Het volk gaf het den naam van „Platjesbeurs”, want hier kwamen, zeg ter Gouw, „lieden die even plat van taal, als plat van zak en plat van zeden waren”. Als de een of andere stadsregering straatnamen uitdeelde, gaf zij veelal aan nieuwe stegen en straten een soortgelijke benaming als een in de nabijheid gelegen oudere weg reeds droeg. Op deze manier kwamen, toen de Heerengracht haar naam reeds had, de Keizers- en de Prinsengracht aan hun naam. ☒ Zoo titelden ook de Leidse vroege vaders. De Sleutelstad bezat een „Klarestraat” en de vroedschap, vergetende, dat daar vroeger een Klarissenklooster stond, maar gedachtig aan de zegeningen van Schiedam, doopte een evenwijdig loopend slop de „Brandewijnsteeg”. ☒ Iets dergelijks. De hoogesluis heeft eens den naam Samoreuzenbrug gedragen, naar de samoreuzen, groote, platte schepen, die den Rijn bevoeren en bij deze brug de stad binnenkwamen. Toen de Franschen hier heer en meester waren, maakten zij er „le pont des amoureux” van. ☒ Sommige namen gaven ook wel eens aanleiding tot grapjes. Zoo kreeg in de 18e eeuw de geheele Achtergracht, die aan de oostzijde van den Amstel ligt, den naam „Onbekende Gracht,” wat aanleiding gaf tot het volgende loopje: Vr. Ken je de Onbekende Gracht? Antw. Ja! „Neen!” zei dan de eerste weer, „want als je hem kent is ie niet onbekend!” ☒ Andere namen zijn nog in bekende gezegden terug te vinden. Daar hebben we bijv. de „Oude Bierkaai”, die op 't einde der 17e eeuw zich uitstreckte langs de geheele Westzijde van den O. Z. Voorburgwal. Hier was de markt van vreemde bieren, inzonderheid van het wel eens wat al te veelgeliefde Delftsch

bier, hier woonden ook de z.g. Bierbeschooijers, lieden tappers en anderen voorzagen van buiten-gebrouwen bier. „Vechten tegen de Bierkaai,” of liever „tegen de habitués van de Bierkaai” was dus ook in letterlijken zin een bezigheid, waarschijnlijk nooit het gewenschte resultaat had. ☒ Die oude karakteristieke straatnamen, waarvan we hier enkele gesproken hebben, verdwijnen. Nu hebben we heele wijken vogel- en diernamen. En, evenals de Grieken hun helden aan den sterrenhemel plaatsten, verheffen wij onze meer minder groote mannen aan de hoeken der straten. Dat tuigt van juist inzicht — meent Jan ter Gouw — want de meeste menschen kijken zoo hoog niet. ☒ F. MEDER.

HET OUDE RECHTHUIS EN DE KERK TE WESTZAAN

EEN van de streken, welke al zeer onder de nivelleringszucht van de laatste tientallen jaren heeft geleden, is de Zaanstreek. 't Was vroeger een gebied den langen weg, waaraan de aaneengegroeide plaatsen: Zaandam, Koog aan de Zaan, Zaanwijk, liggen, af te fietsen en te genieten van de buitengewoon typische ligging der huizen (de meeste van hout) aan een vaartje voor ieder huis, overbrugd met 'n al lergenoegelijkst houten bruggetje. Een boomrij voltooide dit nergens ter wereld bestaande beeld. ☒ Dat deze weg geen verkeersweg was beamen we volkomen. Doch nu 't water is gedempt, de bruggetjes zijn verdwenen en de boomen gerood, is de aldu verbrede, dorre straat nog geen goede verkeersweg. De vele vrachtauto's, welke den weg in verband met de vele fabrieken berijden, eischen bredere, liefst afzonderlijke banen. De juiste oplossing van het dringende verkeersvraagstuk ware toch beter tot stand gebracht door een auto baan in de weilanden achter de huizen langs en evenwijdig met de spoorbaan. Nu is hard werk gedaan. ☒ Er is gelukkig nog een gedeelte in de Zaanstreek, dat zijn charme heeft behouden en dat mogelijk voor de foet mag blijven bewaard. Dat is Westzaan, een 4 K.M. lang dorp. ☒

Foto C. Steenbergh.

HET OUDE RECHTHUIS, THANS GEMEENTEHUIS,
TE WESTZAAN.

LINKS DE NED. HERV. KERK.

mende, langs den Westzanerdijk aan de zuidzijde de lange dorpstraat inslaan en genietende van de bekoring der rust, haar volgen tot de noordzijde, dan bereiken we ten slotte een soort van pleintje, waarop in 't midden, in de as der straat, het Gemeentehuis ligt. Het is een charmant gebouwtje in zuiver Lodewijk XVI-stijl. Mij is een dergelijk gebouwtje in dien stijl niet bekend. Tot Gemeentehuis is het pas ingericht in September 1820, toen de Gemeente Westzaan het van de Banne van Westzaan, welke werd opgeheven als gevolg van het decreet van Napoleon in 1811, kocht voor / 25000. Die verandering in de bestemming van het gebouw heeft geen verandering in zijn uiterlijk aanzien gebracht; zelfs niet in het inwendige. ☒ Vroegeren tijd belangrijk als middenpunt en als zetel van de rechtspraak in de streek ten Westen van de Zaan. Toen dan ook het, uit 1621 dateerende Rechthuis (de secretaris van de Banne deelde in zijn openingsrede in 1783 mede, dat dit reeds het tweede rechthuis was) bouwvallig en bekrompen vergadering van 25 April 1780 besloten met eenparigheid van stemmen „om een nieuw Rechthuis, groot en gerijkelijk genoeg, te bouwen,” en om ten dien einde naar een bekwaam architect te Amsteldam uit te zien; met het gunstig gevolg,

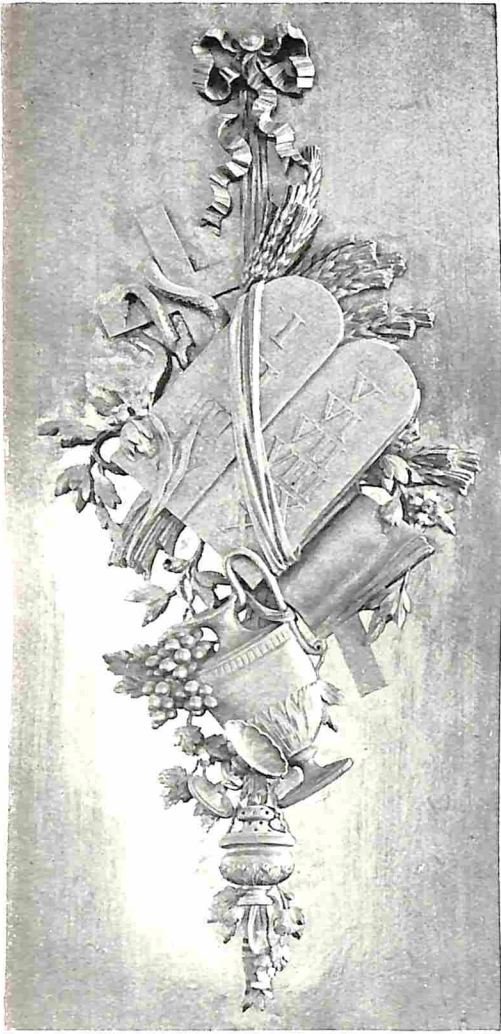

Foto C. Steenbergh.

TROPHEE IN DE GROOTE
ZAAL VAN HET OUDE RECHT-
HUIS TE WESTZAAI.

„dat denselve is aange-
troffen in den zeer ge-
leerden en doorkundigen
Heer, Johannes, Samuel
Creutz, Phil. Doct. A. L.
M. en eersten Directeur
der stadswerken te Am-
sterdam". Reeds den roen
Juni van hetzelfde jaar
was hij met de bestekken
en teekeningen gereed.
'tScheenwat te haastig te
zijn geschied, want „den
11 November deszelven
jaars volgens ruimer en
aaneemlijker bestekken
ondernomen, van beter
gevolg is geweest; zo
dat het timmerwerk bij
den gerenomeerden Jo-
hannes Teulings, en
Timmerman te Leiden;
't steenhouderswerk bij
den braaven Willem Bek-
ker, Mr. steenhouwer te
Alkmaar, en 't metsel-
werk bij den jongen baas
Hendrik Roeters, Mr.
metselaar te Amster-
dam, Aris Kisser te
Westzaan en Anthoni
Baakman te Leiden, bei-
den Mr. schilder, ieder
met het daarbij behoor-
rende, volgens de ge-
maakte bestekken is aan-
genomen". De opziener over het werk was Samuel Daas-
donk. In het voorjaar 1781 is met den bouw begonnen, den
13 Februari 1783 werd het gebouw ingewijd. Het heeft een
zuiver vierkant grondplan, waarvan de zijden ieder 42
voeten (Rijnlandsche) lang zijn, doch „aan de hoeken tot
meerder cieraad rondgewerkt, van gebakken steen, echter de
plinten van Soissentschen hardsteen en het middenfront van
Breemersteen gemaakt, hebbende twee verdiepingen. Dit
middenfront, bestaande uit een peristyl van vier colommen,
twee aan twee gekoppeld, naar de Ionische, alseene cieraad-
nochtans deftige orde; wijl dezelve door de uitvinders, de
wijze Grieken, gevormd is naar de proportie van eene jonge
maagd. Wat orde kan er gevoegelijker de zuiverheid, waarmede
eene Gemeenebest of Burgerstaat moet worden bestuurd,
aantoonen dan die, welker proportie genomen is naar 't beeld
van een maagd, welke om te behagen geen opschik of verge-
zochte versieringen noodig heeft". Deze woorden, ontleend aan
de openingsrede, toonen duidelijk de stemming, waaronder de
kunst dier dagen werkte en die in den Lodewijk XVI-tijd zoo ty-
pisch haar uiting vond. Ook allegoriën pasten daarin zoo goed.
Hoe ingetogen ook, vonden zij in dit gebouw haar plaats. De
tympan van het frontespice welke het middenfront bekroont,
zien wij ermede gevuld. Het geheel, van hout, ofschoon
marmor bedoeld, is volgens ontwerp van Creutz, vervaardigd
door den, in die dagen beroemden stadsbeeldhouwer te
Amsterdam: Anthoni Ziesenis. Wij zien in het midden het
wapen van de Banne, steunende op twee bundels; verder:
een Spiegel, Slang en Weegschaal als Zinneprenten „van Wijs-
heid, Voorzichtigheid en Onzijdigheid, welke bij de overwe-
ging en uitspraken van gerechtsoefeningen moesten worden
in acht genomen; een seccuur gesloten kist en een rol papieren,
met een zegel voorzien, ten vertoge dat de Goederen der Wee-
zen, zoowel als alle Verbonden, Rechten, Vrijheden en Ge-
rechtigheden, nergens beter bestuurd en zekerder bewaard
kunnen worden, dan onder het oog van wijze Regenten en
voorzienende Weesmeesteren; een Maat en gewigt om aan te
wijzen, dat Maaten en Gewigten in dit gebouw onderzocht
en geijkt worden; de Staf en Hoed der Vrijheid, ten teken dat
in deezn Ban eene eijge en vrije Regeering plaats heeft; de
staf van Mercurius, de drietand en riem van Neptunus, het
graad-roer van een schip, een sextant, een Anker, een Baal, de Graad-
boog en de Wereldkloot, ter overweeging dat deese Ban
gelijk ons gantsche Land in vermogen is toegenomen door de
Negotie en Zeevaard in de geheele Weereld; een slinger van

een Eikenblad, waarmede 't Wapen is versierd en de Zinne-
beelden doorvlochten zijn, ter verzekering, dat het nakomen
van al het Zinnebeeldige de Regeering met lof en den Ban
met zegen bekroonen zal". En op het achtkanten koepeltje,
dat den hoofdingang bekroont, vinden we nog eenige toe-
passelijke emblemen. De beschrijving ervan, welke in de ope-
ningsrede door den schout en Secretaris van den Ban, Simon
Jongewaard Jr., gehouden, werd gegeven (de bovenaange-
haalde beschrijvingen werden er ook aan ontleend) zegt erover:
„een kopere vergulde Zon, ter aanduiding dat geen uitspraak
door den Rechter gedaan, althans behoort gedaan te worden,
tensij Hij de te beslissen zaak in haar volle daglicht beschouwd
en begrepen heeft, ja ook, tegelijk onbeschroomd is, om zijn
handelingen aan 't zonnelicht, dat is, voor 't oog der gantsche
Waereld bloot te leggen; twee kopere vergulde kruis-wijze
over elkander verbonden bundels bijlen, zinspeelende op 't ge-
bruik der Romeinen, dewelke dergelijke bundels en bijlen bezig-
den bij 't oefenen van Recht en bij de Raadsvergaderingen".
Ten slotte vermeldt de spreuk boven de ingangdeuren:

SVVM CVIQVE DARE HIC
OPVS ATQVE LABOR I)

Geheel in den geest van den stijl is het uiterlijk van het
gebouw: sober, doch deftig, met zoo goed als geen ver-
sieringen. Aan den eenen zijgevel in een blind raam boven
een zeer eenvoudig houten aankondigingsbord is een nog
eenvoudiger wit marmeren gedenksteen geplaatst, waarop
vermeld wordt, dat Simon Simonides Jongewaard, de zoon
van den Schout, op den 29sten Maart 1781 de eerste
steen van 't fundament aan ieder der vier hoeken van dit
gebouw heeft gelegd. Uitwendig is er in den loop der jaren

1) Ons werk en onze inspanning is hierin (gelegen), om ieder het zijne
te geven.

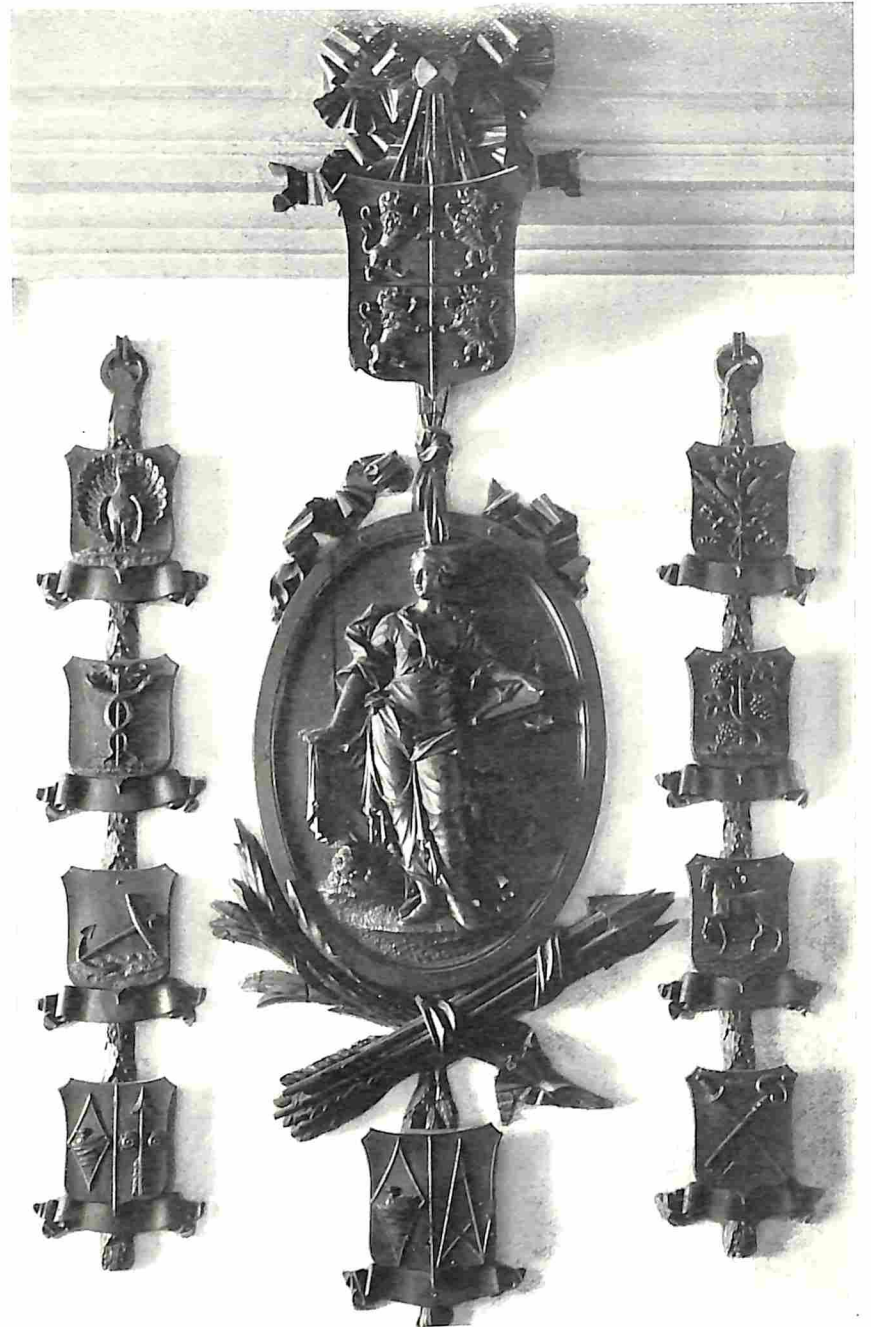

Foto C. Steenbergh.

SCHOORSTEENBOEZEM IN DE KAMER VAN DEN
SECRETARIS IN HET OUDE RECHTHUIS
TE WESTZAAI.

weinig veranderd. Doch dit „weinig” schaadde feitelijk de architectuur zeer veel. Door de destijds als noodzakelijk gevoelde modernisatie was de fijnere schaal van den gevel geschonden, verdeling van de glasoppervlakte door roeden verdwenen en een zinloze verdeling door zes grootere ruiten aangebracht. Met het weder aanbrengen van de roede-verdeling heeft het bouwwerk zijn karakteristiek teruggekregen. Verwijdering van allerlei kleine aanhangsels, het geven van passende kleuren aan het houtwerk, voltooiende de uitwendige restauratie. De bezonken kleur van hardsteen en baksteen is onaangeroerd gelaten. Veelal wordt bij restaureren te veel gedaan. Met de geringe som van ruim 13000 is dan ook kunnen worden volstaan. Waar de Burgerij haar bijdrage beschouwde als een Jubileumgeschenk aan H. M. de Koningin, is een passende gedenksteen in de vestibule geplaatst. Voor de inwendige restauratie zijn geen gelden be-

schikbaar, doch veel zou het ook niet behoeven te kosten, daar er, sinds het gebouw werd opgericht, zoo weinig is veranderd. Alleen in de ruimte, oorspronkelijk tot waag en ijk bestemd, is een kluis voor het Polderbestuur ingebouwd. Van de inwendige inrichting van die ruimte, voor de waag en ijk bestemd, is natuurlijk niets meer over en ook niets bekend. De overige ruimten zijn geheel intact gebleven. Beneden vinden wij de weeskamer en de secretarie, thans de kamer van den gemeente-secretaris. Het meest opmerkingwaardige is de schouw met haar fraai beeldhouwwerk op de boezem (zie de afb. op blz. 57). Bizarde en delicaat zijn de verschillende wapentjes uitgevoerd. Evenals al het andere beeldhouwwerk in het gebouw vertoonen zij de meesterhand van den beeldhouwer Ziesenis. Een eenvoudige eikenhouten trap voert uit de hal naar een ruim bovenportaal, toegang gevende tot de groote zaal, de vroegere rechtkamer en vergaderplaats der leden van de regeering der banne- en ambachtsheerlijkheid, thans de gemeenteraadszaal, en naar een kleinere kamer, nu de burgemeesterskamer. Behalve enkele Lodewijk XVI meubelen, vertoont deze kamer niets bijzonders. De groote zaal geeft bij het binnentreden een gevoel van ernst en rust. Goed geproportioneerde deuren en ramen verleen aan de geheel met hout betimmerde wanden een fraaie ordonnantie. De vakken boven deuren en tusschen de ramen en deuren zijn sober gevuld met fraai gecomponeerde en meesterlijk uitgevoerde tropheën. (zie de afb. boven op blz. 57). Deze geeft een allegorische voorstelling van den godsdienst. Wij zien hier vereenigd steenen tafelen der Sinaitische wet, het kruis omslingerd door een slang, een antieke offerkan, het wierookvat, het geopend boek van het evangelie, de kelk, de korenaren, een wijngaardrank en een tros druiven, een verbinding dus van het oude en het nieuwe testament. Het middenpunt van het vertrek vormt de monumentale schoorsteen met een Bardille (grijsblauw) steenen mantel, versierd met festons van laurierbladen en hangende klokken. In de met hout betimmerde boezem is een nis, waarin in half-relief het beeld der gerechtigheid staat. Deze gerechtigheid is niet geblinddoekt en heeft in haar linkerhand geen zwaard, doch een krans van laurier- en eikenbladen. De bedoeling ervan is, dat in deze banne- en crimineele, maar civiele gerechtsoefening plaats had. Aan weerszijden van deze nis zijn de wapens der dorpen: Westzaan, West-Zaandam, Wormerveer, Zaandijk en Koog a/d. Zaan aangeheerlijkheid van Westzaan. Het weder inbrengen der glasroeden in de ramen heeft vooral zijn goeden invloed op de

Foto C. Steenbergh.

DE SCHOORSTEEN IN DE GROOTE ZAAL VAN HET OUDE RECHTHUIS TE WESTZAAN.

karakteristiek van het vertrek; de fijnheid der verhouding komt weer tot zijn recht. Daaraan wordt echter afbreuk gedaan door de banale, gedachtegeen eikenhoutkleur, waarin in de 19de eeuw de betimmering is geschilderd. 't Zal een daad van de toekomst zijn de gelden beschikbaar te stellen om de zaal in zijn oorspronkelijken toon terug te brengen, terwijl dan tevens in de oorspronkelijken van den achter ons liggenden tijd getuigen van den wansmaak van den achter ons liggenden tijd getuigen tapijt kon worden vernieuwd, of in rustige kleur kon worden geverfd. Het eenvoudige, doch smaakvolle plafond, met zijn antieke sierlijst, welke in de vier hoeken in elkaar geslingerd en met rozen en rozetten is verrijkt, met zijn perklijst van laurierbladen, terwijl in het midden een groote antieke roospronkt, is, naar het ontwerp van den architect Creutz, uitgevoerd door den stads-stucadoor van Amsterdam J. B. Crivell. De voorliefde voor allegorie komt zelfs uit in deze versiering. De vergaderingen worden gehouden „sub rosa”; wat daarmede werd verhandeld moest in ieders hart met getrouwheid worden bewaard.

Bezit Westzaan in dit gebouw een typisch voorbeeld van den stijl die in de 18de eeuw werd aangenomen. Het kan ook nog bogen op een ander monument: een karakteristiek protestantsch kerkgebouw, een centrale plattegrond vertoonende, met een ruim middengedeelte met vier evengroote armen. Uitwendig doet het zich dus voor als een kruiskerk met vier gevels. De gevel, gericht naar het Gemeentehuis, is van zeer bijzondere waarde. De levensvolle plastic (gesproken uit den statierijken geest der Lodewijk XIV periode) waaruit de machtige omlijning wordt geboren, geeft den gevel een majestueuse houding. Mij is geen tweede voorbeeld van zulk een gevel bekend. Vergelijken wij hem met die van het Gemeentehuis, dan is er een belangrijke overeenkomst en onderscheid. De overeenkomst bestaat in de uiterlijkheid, welke beiden stijlen (Lodewijk XIV en XVI) eigen was, het onderscheid in het durven uiten de levensvreugde (Lod. XIV) tegenover het steeds aannemen van een plechtige uiterlijk in de Lodewijk XVI periode. Wie de architect en beeldhouwer zijn geweest, die in de 18de eeuw dit kloekke bouwwerk hebben opgericht, is mij niet gelukt te ontdekken. Het inwendige dankt zijn wijschen indruk alleen aan de statige verhoudingen. Bouwkundige versieringen vinden wij er niet. Tegen de vier zware hoekpijlers, welke de kilkeperspanten van het dak torsen, zijn de preekstoel, de burgemeestersbank en de Kerkeraadsbank geplaatst. Alleen de preekstoel onderscheidt zich door rijkere behandeling (zie de afb. op blz. 59) De gedachte, het gezangboek in verbinding met de harp tot het hoofdmotief te maken, is plastisch fraai uitgevoerd. De voet — de pelikaan van minder gehalte en te grof van schaal tegenover de eigenlijke preekstoel. De vier koperen Oud-Hollandsche kaarsenkronen, of hebben tot de oudere kerk behoort, welke op de plaats van de tegenwoordige heeft gestaan. Die oudere zal een gothisch kerkgebouw zijn geweest, want tot 1843 heeft aan de Westzijde een ongeveer 55 M. hooge Gothische toren gestaan. In het jaar 1842 bemerkte men eenige werking in den toren; tuschen toren en kerk vertoonde zich een scheur. Besloten werd toen de fundeering van den toren te onderzoeken en te versterken. Dit schijnt op onoordeelkundige wijze te zijn geschied, want volgens mondelinge overlevering was het al weken van te voren bekend, dat er kans voor ineenstorten bestond. Elken dagging men kijken of de toren nog overeind stond. Ten slotte gebeurde in den nacht van 31 December 1842 op 1 Januari 1843 het ongeluk; de toren stortte in en viel op het huisje van den

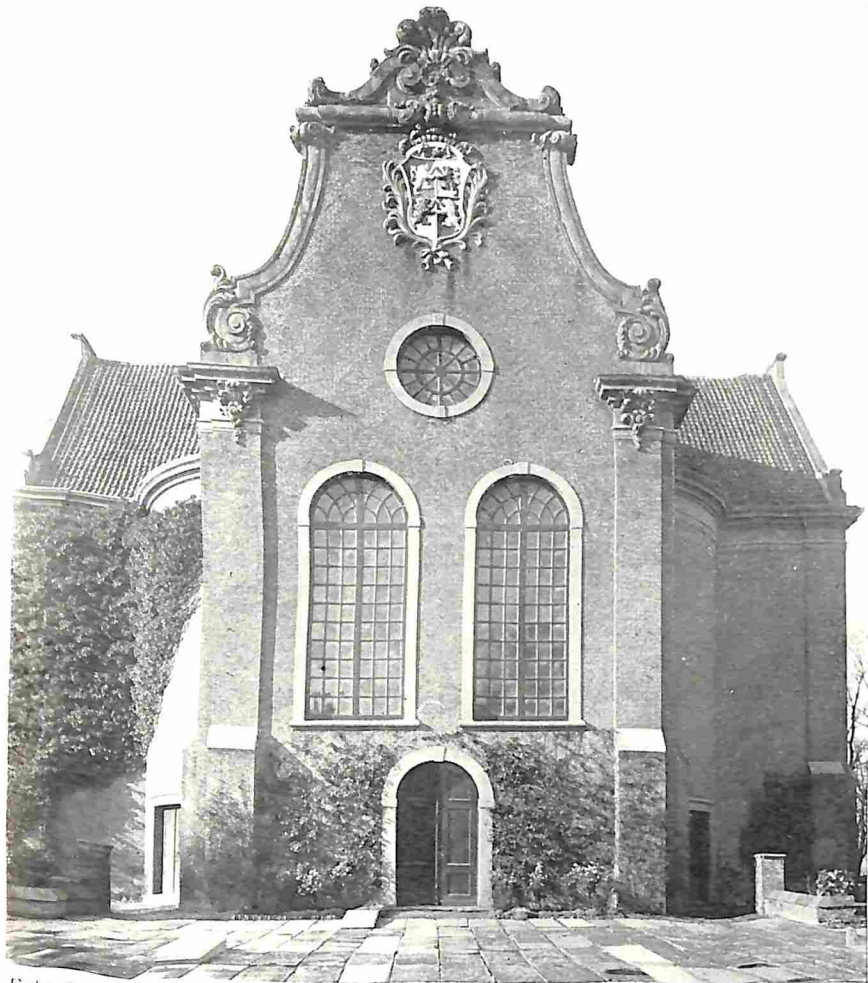

Foto C. Steenbergh.

GEVEL DER NED. HERV. KERK TE WESTZAAN
AAN DE ZIJDE VAN HET OUDE RECHTHUIS.

tuinman Engel Henneman, die met zijn vrouw en vijf kinderen en zijn knecht Jan Smak onder de puinhoopen werd bedolven. ☒ Bouwkunstig valt het niet te betreuren, want kerk en toren verdroegen elkaar niet. Wel zou de kerk tot haar recht komen door een kruistoren, vooral daar zij het geheele landschap beheerscht. JAN DE MEIJER, arch. B. N. A.

DE GEHEIMZINNIGE DOOD VAN Mr. SERLES

5) door W. B. M. FERGUSON.

JIMMIE is niet verwaander dan de meeste mensen; maar ook niet zoo'n gek soort vent, die de eer welke hem rechtmatig toekomt, op een zilveren blaadje een ander aanbiedt. Als hij succes heeft, vindt hij 't ook prettig dat dit erkend wordt. ☒ In het huis van Serles vond ik Cary, die in den salon druk en autoritair stond te praten, terwijl Jimmie met den knop van zijn wandelstok tusschen de lippen van tijd tot tijd toestemmend knikte. We waren alleen in het vertrek; en Cary had er geen bezwaar tegen, in mijn tegenwoordigheid ronduit te spreken. Ik vernam, dat hij juist gereed was met het toetsen der waarheid van de getuigenverklaringen, die bij de lijkschouwing waren afgelegd, terwijl Jimmie juist tijdig genoeg was gekomen om een handje te helpen. Hij had de rol van Evans op zich genomen en was in het kamertje van den butler gaan zitten, terwijl een van Cary's rechercheurs de trap was afgekomen, zonder moeite te doen bijzonder zacht te loopen. De dikke smyrna-looper had zoozeer de voetstappen verdoofd dat Jimmie alleen door heel scherp te luisteren er in geslaagd was ze flauwtjes te hooren. ☒ Toen volgde dezelfde proef met betrekking tot de straatdeur waarbij een man van de Centrale Recherche valsche sleutels gebruikte, terwijl Cary en Blunt, die in het kamertje van den butler zaten, bijna niets ervan hoorden. ☒ Tenslotte hadden ze geprobeerd door het salonraam binnen te komen, maar dat was op niets uitgelopen. Na herhaalde pogingen was gebleken, dat van hen drieën alleen Jimmie er hoe dan ook in slaagde; en zelfs hij maakte genoeg kabaal om de zevenslapers te wekken. Miss Gregory had een dergelijke wijze van binnenkomen moeten hooren, al had de bekwaamste insluiper het gedaan. ☒ „Zoodat ge ziet,” zei Cary, juist toen ik in de kamer kwam, „dat het gebeurd moet zijn door iemand die van buiten kwam. De kerel moet valsche sleutels gebruikt hebben en door de straatdeur zijn binnen gekomen”. „Maar

wat dunkt je dan van den man, die boven zat,” vroeg Jimmie. „Warburton? O, die is niet schuldig,” zei Cary, met grootmoedige beslistheid. „Ik ben er van overtuigd, dat die er niets mee te maken heeft. Kijk, hij zou maar tien minuten hebben gehad om de trap af te komen, de misdaad te plegen en weer naar zijn kamer terug te gaan”. „Maar meer tijd heeft de moordenaar in ieder geval niet gehad,” zei Jimmie, met zijn wandelstok spelend. „Maar tien minuten. Dat is de langste tijd, dien het kan geduurd hebben, onverschillig hoe je 't beschouwt.” „Jawel; maar Warburton is de schuldige niet,” zei Cary met verheven zekerheid. „Hoe kon hij precies het moment afmikken, dat ik wegging en weten, dat zijn oom in slaap was gevallen”. „Dus hebt u vastgesteld, dat Mr. Serles werkelijk sliep?” viel ik hem in de rede. „We hebben 't niet kunnen bewijzen,” zei Cary; „maar het ligt voor de hand, dat hij geslapen moet hebben”. „Daar ben ik nog zoo heel zeker niet van,” zei Jimmie. „Als de moordenaar hier in en uit kon sluipen, zonder dat hij de aandacht trok van Miss Gregory, kan hij dit evengoed gedaan hebben zonder dat Mr. Serles het bemerkte. Aangenomen, dat Miss Gregory in gedachten verdiept was, dan was haar patroon dat evenzeer.” Hij sprak met beslistheid en zooals steeds wanneer hij zich warm maakte voor iets, zonder lispelen. ☒ „Enfin, dat is ten slotte een zaak van ondergeschikte betekenis,” zei de Commissaris. „Je zult moeten toegeven, dat degeen, die de misdaad volvoerd heeft, een bijzonder knappe kerel is — je zou kunnen zeggen een buitengewone persoonlijkheid”. „Jawel, aangenomen altijd, dat de menschen die bij het geval betrokken waren, de waarheid hebben gesproken,” zei Jimmie. „Ik ben er van overtuigd, dat ze dit wel gedaan

Foto C. Steenbergh.

PREEKSTOEL IN DE NED. HERV. KERK
TE WESTZAAN.

hebben," zei Cary. „Ik geloof, dat de man, die deze misdaad begaan heeft, de inbreker is, die deze buurt onveilig gemaakt heeft. Ik ben in zekeren zin bekend geworden met zijn werkwijze; en hij is de eenige, die zoo een moeilijk werk kon doen en onbespied ontsnappen. Jelui van het hoofdbureau hebben nog niet naar hem gezocht en zijn methodes bestudeerd, maar ik wel". „Dat weet ik nog niet," zei Jimmie. „Ik denk, dat de Centrale Recherche zich wel al bezig gehouden heeft met die inbraken". „Best mogelijk," zei Cary schouderophalend; „maar dit is mijn sectie en ik heb me van den beginne af met die inbraken bezig gehouden. Je weet, dat ik altijd graag werk aan een geval dat de eentonigheid van mijn taak verbreekt en dat afwijkt van het gewone; en ik heb heel wat tijd, waarin ik geen dienst had, aan die inbraken besteed. Ik zeg je, dat de man, die ze gepleegd heeft, een buitengewoon begaafde kerel is. Tot nu toe is hij me te slim af geweest, maar ten slotte krijg ik hem toch te pakken — en dan zullen wij kunnen bewijzen, dat hij den moord op Mr. Serles op zijn geweten heeft. Je zult zien, dat ik 't goed inzie". „Wat weet je er eigenlijk precies van?" vroeg Jimmie, plotseling opkijkend en den stok uit zijn mond nemend. „Dat zeg ik je niet," zei Cary een beetje norsch. „Wat ik weet, heb ik zelf ontdekt. Jonge man" — ging hij voort, zijn hand vaderlijk op Jimmie's schouder leggend — „jij hebt al genoeg roem behaald en het is niet meer dan billijk, dat je ons, ouderen, ook eens een kans geeft; in dit geval, hoef je dus niet te denken, dat ik er voor zorgen zal, dat je loftrumpet gestoken wordt — zooals je vriend Tynon doet". „Bedoel je, dat je weigert me een handje te helpen?" vroeg Jimmie, half schertsend. „Ook als Bob Tynon zweert, dat hij mijn naam zal verzwijgen en jou alle eer ervan zal geven — nadat ik het werk gedaan heb". „Nog niet, al zou Tynon het op den Bijbel beëedigen, mijn jeugdige vriend, Laat mij, ouden amateur, nu ook eens roem behalen. Ik zeg je eerlijk vooraf, dat dit nu eens een geval is, dat je niet zal oplossen". „Dan houdt hier de vriendschap op en wordt het een strijd op leven en dood," zei Jimmie, ingaande op den schertsenden toon van den ouderen man. „All right, Cary, houd jij je wetenschap maar voor je, maar niettemin wil ik, als je er om wedden wilt, een weddenschap met je aangaan met gelijken inzet van ons beiden, dat ik en niet jij, de snuiter zal zijn, die het doelwit treft". „Met een tijd-limiet?" lachte Cary. „Nou, laten we zeggen, vóór het einde van de week. Laten we het stellen op Zaterdagnacht 12 uur. Ga je daarmee akkoord?" „Een oogenblik keek de commissaris Blunt verbaasd aan, opgeschrikt uit zijn schertsende bui door de nonchalante beslistheid van den ander. Toen lachte hij. „Ga jij nou gauw weg en probeer niet een armen, ouden vent als ik ben voor den mal te houden", zei hij op klagenden toon. „Laat mij maar een tijdje rondsukken en spaar me je sarcasmen. Ik ben oud en zwak en deug niet voor mijn baantje en ik kan niet meer zoo rondvliegen als jelui, spring-in-'t veld. Maar geef me toch maar een kansje". „Mij goed," zei Jimmie lachend; „maar herinner je, wat ik gemoord begaan heeft, zal ik 't zeggen". „Cary kreeg een kleur van kwaadheid, want er stak meer in die plagerij, dan men zoo oppervlakkig zou vermoeden. „En waarom juist 's nachts om twaalf uur?" vroeg hij ironisch. „Och, zie je, Tynon den tijd geven om eens wat extra moois te zeggen in de

complimentjes, die hij mij geven zal, omdat ik de zaak klaarheid heb gebracht," zei Jimmie met de grootste brutaliteit. „Och loop jij naar den duivel!" zei Cary, tegen zijn zin in lachen uitbarstend.

☞ Cary's weigering om Blunt te helpen, als hij zelf meen een sleutel in handen te hebben, had mij niet verbaasd. Hij was niet meer dan menscheijk, dat hij de eenige wou zijn, daar gebruik van kon maken. Uit den aard der zaak had Blunt zich vijanden gemaakt in den dienst — dat is de prijs van succes. Maar Cary had nooit tot dezulken behoord; het was de eerste keer, dat Jimmie en hij werkten in dezelfde zaak. Nu kruisten hun wegen elkaar voor het eerst als vaklui en geboorten had lust voor den ander den weg vrij te laten. „Eerlijke John Cary" om hem bij den verdienden titel te noemen, dien de bladen hem gegeven hadden — was vele opzichten een opmerkelijk man en misschien de meest op den voorgrond tredende politie-ambtenaar in Manhattan. Ik gebruik den verleden tijd, want hij werd nu lang zoo niet meer genoemd. Hij was in zijn tegenwoordige functie benoemd door een burgemeester, die gekozen was om een Augius-stal te reinigen — het natuurlijk gevolg van een comit

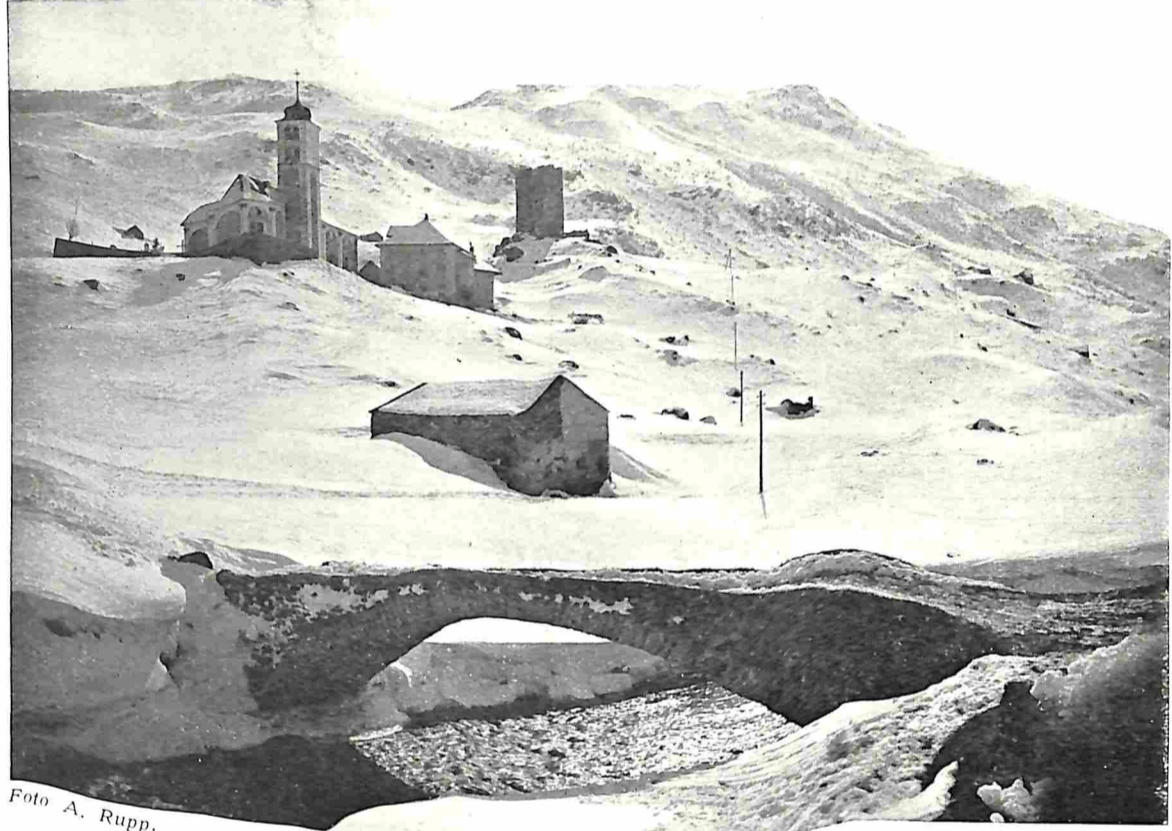

Foto A. Rupp.
WINTERGEZICHT BIJ HOSPENTAL AAN DEN VOET VAN DEN ST. GOTTHARD.

trouw gebleven aan het ongeschreven wetboek van eer, dat in zijn beroep geldt; en het feit, dat hij persoonlijk onomkoopbaar was gebleven, kwam aan den dag door het getuigenis van anderen. Zoo kwam de nieuwe burgemeester er toe, hem over de hoofden van anderen heen, tot commissaris te bevorderen. Dit alles was een jaar of zes geleden gebeurd en tot de laatste epidemie van inbraken, was Cary's sectie merkwaardig vrij van misdaden gebleven; een model voor andere districten. ☞ Inmiddels had zijn geschiktheid, die uit heel zijn optreden bleek, de aandacht getrokken van zijn superieuren. Hij had getoond dat zijn geestkracht even groot was als zijn moreel gevoel; en aan zijn werkzaamheid was het te danken, dat zijn sectie zoo'n goed figuur maakte. Zijn persoonlijke bezoeken aan alle slachtoffers van de laatste inbraken-epidemie waren tekenend voor den man; geheel in toon met de hooge opvatting, die hij van zijn taak had en langzamerhand kreeg hij de reputatie iemand te zijn met eigen gedachten, een ernstig bestudeerder van het terrein der misdaad, en een detective van groote bekwaamheid. Steeds peinsde hij op nieuwe middelen om zijn staf van rechercheurs meer en meer geschikt te maken voor hun taak. De manier waarop hij de zaak Scott behandeld had, had ieders bewondering opgewekt en doen erkennen, dat hier nu eens een ambtenaar van politie was, die bijna zoo knap was als die beroemde speurders uit de detective-verhalen. (H'ordt vervolgd)

van vooraanstaande burgers, dat een razzia had gehouden in de verschillende departementen en administraties. Cary die toen nog maar gewoon brigadier was, inspecteurs stonden toen niet, was zowat eenige in de sectie geweest, die uit een knoeiboel van een omkooprij besmeurd voor de dag was gekomen en het feit, dat het geld geweigerd had dat een onwettige onderneming het geboden had als zijn mond wou houden, had hem de bijnaam bezorgd van „Eerlijke John". Hij had volstrekt zijn kameraden in de dienst, die wel geknoeid hadden, niet verraden. Hij was